

обкому кады хүлээп алган доктаалынга деткээн
болгаш бадылаан.

Ажылыктыг, солун дыштанылга бээ

ХӨЙГЕ КӨСКҮ БОЛДУРАР

Бистин Мөнгүн-Тайга районун култура албан черлерин чонун културалык дымтанылга организастаар болгон хостуг шагын чон ажылдар талашы-беле чамдар ажылдар кылп чоруткан.

СЭКП-ин XVII съездинге база делегация театр хуниге тураскаткан чангыс кыжылыг шилерин район көрүлдэни организастаар эрттирген. Бо көрүлдэге шуту 17 коллектив, 75 бот-тынгыр артист кырышкан. Көрүлдэге «Четек» урутлар сазынын коллективинин белетээни Б. Васильевтин

«Дан хаязы мында шыл-шын» деп шижиктен көргүзүп, районун киж эминел-гезинин коллектив Н. Го-гольдун «Ревизордан» үзү-дүнү, Меген-Бүрен ортумак школанын коллектив «Бистин Май-оол», сан-хөө класинин ажалдакчылары К. Кулажынын «Он бир» деп шилден үзүдүнү, район кол-лектив С. Сүрүн-оолдун «Ийн чагаа» деп шилден бе-леткээш, көргүскөн. Көрүлдэ-ге улуг-даа намыз, аны-к-даа бот-тынгыр артистер кырышкан.

Ол ишкан Култура бажы-култура-массалыг

хемчеглерин чаа хевирлери немесип турар. Чижээлэрге, эртен чылдын төнүзүндө эгелеп улусу театрнын чур-рукчуу Арта-оол Чудурунун эгелезин «Кажан? Кана? Чүү?» деп билдиргелер кы-лу-ун айда 2 катан эрттирип турар. Бо клубтун ажылы со-лун болгон ажылык, масса-лаларга база органи-бизааларда база органи-бизаалар турар апарган. Мер-гезинин аайы-биле база кол-лектив аразында «Че-не, оолдар», «Че-не, кыстар» деп конкурстар уаа-ларда эр-тирип турар. Аныктарын дымтанылга кезээлери моон мурунда чүтле танып, оол-нар-биле кызыгаарлыгын турган болза, ам темалыг эрттирип турар апарган. Билангыя «Четек» аттыг уру-лар сазынын комсомолчу-ларын белеткээни «Хлеб» деп темалыг кезээни солун эртен.

Мугур-Аксы суурда 15 агиткварталык план бутаар ажылдап турар. Култура бажыныг айып оолуу среа-лында-да бир агитквартал бо-луну планан алган култу-ра-массалыг хемчеглерин эр-тирип турар. Бо ажылдар ке-лп чылдын май айга чедир үргүзүлдү, ычкан түнелсин үндүрүр. Амдызында «Ал-Баштыг» болгон «Менги»

ЧЕТТИКПЕЙН МАНАП ТҮР БИС

Мугур-Аксы Култура бажыныг дымтанылга кезээ-лерин солун, утка-шынарлыг кылдар организастаар эр-тирип турар. Неделя санында кандыг-бир темалыг кезээ, таанам, оюннар болуп тура-рынга бистер, чурттакчылар, өөрүп турар бис. Номчулга конференциялар, диспуттар азы лекция, беседалар бо-ла болуп бээр.

1986 чылдын январьда эгелеп суурну агиткварталыг эртен бутаар ай санында-ла култура-массалыг хемчег-лер организастаар талашы-беле ажылдар чорутуп турар. Култура-массалыг хемчег-лерин организастаарыга чурттакчылар идекейлиг апарган. Мугур-Аксы суурну агиткварталыгын кон-цертерин чон сонуургал-биле көрүп турар.

№ 2 «Ал-Баштыг» агит-кварталыг организастаан дымтанылга кезээни көрү-чүлөр кончут сонуургал. Ал-Баш-Чем база урууларын чуртаан чуртаанын деспет-гелерин, хана солуну улуг, биче көрүчүлөр магадлап. Билангыя агиткварталын бот-тынгыр артистеринин концертин көрүчүлөр чы-лым-биле хүлээп алган. Күш-ажылдын хоолуну, чодалыс-Конгар Саянын бодуну чо-галтамын «Оор», «Уттуг каз-лаа» деп шүлдүктүг, Чуду-Артай-оолдун «Култура-ны кууд көрүчү» деп шоо-дугул көрүчүлөрүн, Рима, Александр Мадырларын «Колхозу кожанары», Па-вел Салчак биле Адар-оол Успунун сымалы, таан-ларын болгон өскө-даа кү-сөлдөдөр чылдан чон со-нуургал көргөн.

Дараазында айда № 3 «Менги» агитквартал бот-тарын белеткээни дымтаныл-га кезээни эрттирген. Алаа келген анык база улуг-даа намыз кижилер сонуургал-биле көрүп, хөгөп, ойнап кезжээлэнир. Аш-Чемин, дараан ийн-Чепти болгон уруу чуртаанын кылдарын клубтун 60 бот-тынгыр е дөстөп салган. А амдын, чаагай аш-Чемин белеткээни, шевирин, чараш ийн-Чепти дараан дөстөп кижилерин келерди, демдегелди. Эн чар-ш чуртаан чуртааны дөстөп тилекчилерге хүндүлөп би-жиктерин тыыскаан.

Улутериг ары-сылыг квар-тира база урууларын эки кижизидилген, өөредилген дөстөп М. С. Аныштын, М. С. Сопанын база К. С. Кула-нын өг-бүлелерин шапчал-мактаан.

Агиткварталын чуртаакчы-ларын концерт хөгөп ба-ралаткан. Концерт төмөргө улаштыр тааным, оюннар эге-лэ.

Апрель айдын төнүзүндө № 4 «Менги» агитквартал-дын ээлээ келп. Чуртта-кчыларын күжү-биле белет-кээни дымтанылга кезээлери сонуургал, чон ону четтик-пейн манап турар апарган.

Х. ЧУЛДУМ,
И. ДОСТАЙ,
Мугур-Аксы суур.

ОЮННАР КЕЖЭЭЗИ

Өвүрүн Торгалыг суурну куудумчуларын чараштыр би-жээ чаралдарын аскалан. Тыва оюннар билер улуг намыз кижилерин чап-каан. Чалатканнар ара-зында Милат Хам-ооловтин биле Бичин-Урут Ламеяна биле Доржулар Баа бар. Оол кезээт И. У. Самбуулу «Тыва оюннар» деп номуга үн-дөздөп шылдыра маргылда-зын эрттирип, кыжы аш-ты, биг хал, өскө-даа оюннар та-лазы-биле солун чутга болган. Чинч чажырылыга, төвөк-тээринге, бута шылдырага болгон өскө-даа хевирлерге маргылдааларын эрттирген.

Бута шылдырага А. Сундуй, төвөктээринге Г. Кулар, ба-кагарыга Б. Донган, Т. Сан-чы, хал шылдырага Б. Серен тилекчи болган.

Култура бажыныг өскө-даа кезээлери организаста-таруу кезе солун. Улгазы берген улус кезе бажыны-рынга чалгаарал олурбайн, хөй чон-биле ойнап, хөөрөжип турарга, черде ажыктыг-дыр. Бистер улуг намыз кижилер кончут таарымдыс. «Шин» солунда бижип турар база кончут шил. Арга чокта, улусту хөгөдөп, ажыктыг дымтанылга кезе ап турары мактаксыг-дыр. Улуг намы-лыгарын уттай турарына өөрүп турар бис.

М. КУУЛАР.

ХАНДЫКШЫДАР

Мугур-Аксы суурну бирги чери дөстө шылдыра маргыл-даагы кижир күзөлдүгүл айыттыган шагыда чылдып келген. Шылдыраа кижилер аныктыг ролуну болгон оол ажыктыг салдарын талашы-беле беседаны кылган. Шы-

дыраанын дүрүмнеринин болгон оу ойнаарын чурмунарнын талашы-беле кыска тайлыбырны бирги разрядчы, районун каш да-кып чемпион К. Салчак кыл-ганын соода, санал-оолду солчушкунары болган. Шы-дыраачылар боттарынын са-налдарына маргылдааларын организастаар турарында чет-

пестери, чангыс аай ол-ла ойнакчылар кижир, чаа ой-накчыларын немесип тура-рын, шылдыраа спортуче аны-ктарын, хөзөкөөнүн эвээш хаара түлүп келгенниг дуга, бында ажыктыг санал-оолда-рын кырышкан.

Районда маргылдаалар эвээш эвөс организастаан турар. Бичалза-даа спортчу

разрядтарын чүтле шылдыраа эвөс, спортуче өскө-даа хевир-леринге тыныспай турарын дугайында шүтүмчүлөрдөр болтуган.

Шылдыраа федерациянын ол хураалда 5 кижиз составтыг кылдыр сонган.

С. ДАГБА.

ИНСТИТУТТУҢ БИРГИ ЧЕРИ ДЭЭШ

Кызылдың педагогика инсти-тутунун спорт залында фа-культеттер аразын басты-болга маргылдаа болуп эр-кен. Урулар аразында болгон маргылдаага бирги черин фи-зиология, ийги черин физика-математика, үшкү черин пеза-гогика факультеттеринин сту-дентилери ээлэнир. Филоло-

ЧЕРИ ДЭЭШ

бойдус-география, үшкүзү — филология факультеттеринин ойнакчылары алганар. Оолдар эл ийкейлиглер Иван Базал, Вячеслав Олар болгонар. Оларын кайды-лаа — филология факультет-тин студентилери.

О. БЕЛЕК-ООЛ.

Таңды районда Кочетов суурну эмнеге пунктуузу коллектив чонун каагыш-тын бижилдери талашы-беле чуту-хууун кирип турар. Чурттакчы чонуну саны хөй, дөстөккөр улуг болгон кылар ажылдар база эвээш эвөс.

Анзы-бурч МЕДЭЭЛЕР

«ЧАДАГАН» — МАЛЧЫНАРДА

Агиткультбригада н м н артистери хөжү Бичел-дей Монгуштун кола-нынга четкеш, көржөп хооруп, чаш хураганнар кажаазын септешип, бер-ген.

Чаш-Суур фермизыга кон-церт көргүскөн соода, кы-зал булуңу дершикен, яа-к кажааларын коптарышкан. Хөжүмүл, санынчтар бот-тынгыр артистерге өөрүп четтиргенин илереткен.

Н. ООРЖАК.

МАРГЫЛДАА — БАШКЫЛАР

Районун школаларын-да башкыларын волон-бола бирги чер дөстө маргылдаады Берт-Дар суурга эртен.

Анаа нияттын-биле 14 ко-манда, тозан сес кижиз кири-кен. Олимпий системизге биле болгон маргылдаага берт-дакчылар (ийн коман-да кайыш-лаа) тилекчи болгон, кубукту алганар. Ийги, үшкү черлерин Чыр-галалы ортумак школанын биле болгон районо коман-дазы алганар.

Эн аян калдыкы, кажа-алдык деп аттарын Чыр-галалыда Түмөс Такмал, Берт-Дар школаларын Сыр-тур Эрес-оол, Майя Оюн, О. Шынаалы, Людмила Намдал олар чедип алганар.

А. ОНДАР,
Чөөн-Хемчик район.

Д. ГАНОВ,
Тес-Хем район.

КӨРҮКЧҮЛЕР СОНУУРГААН

Шамбалыг суурга агит-кварталар аразында көрүлдө болуп эртен.

Анаа сөзөн харым Д. Куларын бодуну чога-ланы «Шамбалыг» деп шүлүүн. Л. Ооржактын сы-галын, К. Түлүштүн кар-гаразын болгон «Сайыр-Аксы» ыр-хөжүм ансам-бленин номерлерин көрүчү-лөр сонуургал.

Көрүлдө «Аян», «Ар-жан», «Дамырак», «Ду-жуга» агитквартиралар, шапчал-ды черин алган болгон Шүшеско, Ак-Доуулар, Хову-Аксы баш пүткө-лар-биле шапчалаткан.

С. МОНГУШ.

САЙГАРЫЛГАЖЕ ХАНЫЛААР

К. Кулажынын «Ырак бу-лут» деп романына «Хөндө-лө» деп шүлдүктөр чыныгыла-ган сайгарылыгына демдегел-сөзүлөр. Чонун аас чогаалын, сөс-доман, чанчыларын чо-галыктыг кончут эки билерин, чогаал бижирде, оларын ара-лыкта холбоп, тыныгыры-биле ажылга турарын критик чге эскерген.

Литература критиги кижиз чогаалдарын сайгарып оло, оларын дым-доманга кончут кичээлсиз болуп ужурут. И. Иргитин «Чалым-үс» деп шүлдүктөр чыныгыла-нын дугайында «Ханы дияк-төлөөн» деп кыска дем-дегелде Ч. Серен-оол кыска-раак калып бээр чамалыг бурун-биле билдире берген. Бичангыт тыва чогаалда ла-маарыштыр критиктиг бижээ чүлдөргө үчүлөдү бээр ар-га бөгүн бар.

ТЫВА ДЫЛ КЕЖЭЭЗИ

Самагалдай школанын дымтаным хуниер солун эр-тип турар. Тыва дыл кезээни ба-за эрттирген. Алаа үстүгү классылар келесилгел кырыш-кенер. Тыва тилдеринин бол-гон алдырттарын коман-далары ийкейлиг көрүс-кенер.

С. СОНАМ,
Тес-Хем район.

КӨРҮЛДӨ ЭРТКЕН

Док-Терезин Култура бажыныг тайбын камдала-зыга тураскаткан уруу чү-көрүлдө эртен. Нияткы-биле алаа коллективтен 150 ажыг кижиз кырып, талан-тын баралатканнар. МТМ, Алаа сүт-бураан фермазы, школа, уруулар салы ыш-кы тилекчи болгон коллективтер-ге хүндүлөп бижиктерин, өр-төктөг белектерин тыыскаан.

Б. БАГЫТ-ООЛ,
Барын-Хемчик район.

БОТТАРЫНЫҢ КҮЖҮ-БИЛЕ

«Тинделес» союзотун аныктары уран чүл болгунеринде ийкейлиг кырып турар. «Долууныч хуулдагыны» деп шилин бот-тынгыр артистер боттарынын күжү-биле тургус-кан.

С. МОНГУШ.

ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАП ТҮР

Ордумак школа дооскун өөреникчилер (өөрени хуу-сааы 10 ай) малар-шүткү-түр.

Хүлээп аларын чуруму: Учалище директоруна аны-ла алган төмөкчилер айт-кышкан, билдиринишине кы-рышкан. Билдиринишине дара-зында документтерин ко-жар: сес чыл школанын доос-кунин хөрдөйлөп азы ор-думак школы дооскунин дугайында аттестат, № 236 майкы-биле эми шымылгазы, 3х4 см хемчээлдег 6 фото-чүсү.

Училищеге келеш, өөрени-сия кузээнер учтаан үндүр-сенири-биле хүлээп ап турар.

Өөрени хуусааы 3 чыл. Учалищеге өөрени кирерде орус дылга (русские), СССР төүтүзүге (аас-биле) кире-рин шыгалдаан турар. Орус дылды национал школа де-лди-биле өөрени турган ки-ренири-биле хүлээп ап турар.

Училищеге өөрени кирерде орус дылга (русские), СССР төүтүзүге (аас-биле) кире-рин шыгалдаан турар. Орус дылды национал школа де-лди-биле өөрени турган ки-ренири-биле хүлээп ап турар.

УЧИЛИЩЕГЕ ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАП ТҮР

Училищеге өөренири халас. Профтехучилищелерин өөреникчилери аш-Чем-биле, ийкей-биле — тускай хо-лби халыктар, бөсө хоорай-лардан көргөскөн өөри-чурталга бажыныг бээр.

Ордумак училищелерин дооскунуна ордумак өөреникчилер дооскунин боттар-профессияларын аайы-биле разряд тыыскаан кырып дугайында диплом, а озаа шы-галдаан — шылгалалыг диплому тыысир. ПТУ доос-кан бүтү сүрүтүлгө боттар-дугада черлеринге болгон

УЧИЛИЩЕГЕ ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАП ТҮР

Училищеге өөренири халас. Профтехучилищелерин өөреникчилери аш-Чем-биле, ийкей-биле — тускай хо-лби халыктар, бөсө хоорай-лардан көргөскөн өөри-чурталга бажыныг бээр.

Ордумак училищелерин дооскунуна ордумак өөреникчилер дооскунин боттар-профессияларын аайы-биле разряд тыыскаан кырып дугайында диплом, а озаа шы-галдаан — шылгалалыг диплому тыысир. ПТУ доос-кан бүтү сүрүтүлгө боттар-дугада черлеринге болгон

ШЫН Редакциянын адрези:

667000, Кызыл, Шетинки болгон Кравченко куудуму, бажы № 3, Гелефонны: редакторун 2-24-63, редакторун 2-35-24, ханымсалыг секретарын 2-23-35, секретарын 2-23-35, партияга амалда болгон үстүгү кылдестерин 2-31-75, пропаганда болгон совет тургусту кылдестерин 2-37-13, чагаа кылдестерин 2-41-27, информация кылдестерин 2-20-60, култура кылдестерин 2-23-54; көзү ажал-агы кылдестерин 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45.

УЧИЛИЩЕГЕ ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАП ТҮР

Училищеге өөрени кирерде дараа-зында документтер мала хе-рек:

билдириниш, ордумак би-лди дугайында документ (мо-ду), № 286 майкыттыг эми шымылгазы, күш-ажыг деспет-

УЧИЛИЩЕГЕ ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАП ТҮР

Училищеге өөрени кирерде дараа-зында документтер мала хе-рек:

билдириниш, ордумак би-лди дугайында документ (мо-ду), № 286 майкыттыг эми шымылгазы, күш-ажыг деспет-

АПРЕЛЬ 24-ТЕ

БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

8.00 — «Ус», 8.45 — «Ал-чорукчулар кылу», 9.45 — «Эленинере чиккенер». Ури-ачен фильм. 10.50 — Мола Арат Республиканын уруу чүл коллективтеринин кон-церти. 11.20-11.25 — Медээлер. 14.30 — Медээлер. 14.45 — «Пем каттыктыгыз: чаа тес-тоскогилар. Эртен-тайлыг» фильм. 15.25 — П. И. Чыковский. Халыг хөжүм оростригге сереала. 16.00 — «Ои алды харыг болгон оон улуг намыз». 16.45 — «С» азы сес — кертик иш». СЭКП-ин XVII съездинин шилтеринин күзөлдөр тала-зы-биле СЭКП-ин Кызыл-Пресин РК-ин ажылы чаа эвө-биле хамаарын турары-нын дугайында. 17.15 — «Союз-мультифильм» киностудия-нын мультифильм. 17.35 — Литература алымагы. 18.45 — Бөгүн делегейде. 19.00 — «База катан оперетта». Фильм-концерт. 19.40 — «ТТ-ин эк-ранында эки баштай». «Күзес-кес чүлү кылп болуру», «Алаборатория». Кыска те-хнология уруу-чечен фильм. 21.00 — «Ус». 21.45-01.10 — Хөжөйгө делеттег чемпиондыг. Финале үчөг командаларын оюну. Чыгарса — Бөгүн делегейде.

ИЙГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Фестиваль, фести-валь». Док. фильм. 8.35; 9.35 — Ният биология. 10. класс. Экология системалары. 9.05; 12.05 — Испан дил. 10.05 — КИТУ сүрүлгүлери. Төвү. Германия Федеративг Республикасы. 10.35; 11.40 — Зоология. 7 класс. Сарбаш-кылар. 11.00 — Машина ту-дуну бузурдуге черлерин коронун арттыкчылар ары-ларын. Эртен-тайлыг фильм. 11.10 — Азыныг шко-лазы. 12.35 — Эртен-тайлыг бирги фильм: «Вашары-ганы автоматтыг системиз болгон кино». «Вашары-ганы автоматтыг системиз болгон кино». 12.50 — «Хоорай кы-рында куштар». Тайлыг бир-жиктин уруу-чечен фильм. 14.00 — Людвиг ван Бетховен. 15.00-15.05 — Медээлер. 18.00 Медээлер.

КЫЗЫЛДАН

18.15 — «Сонуургалтарга». Ажылды чогаалдык эвө-биле көрүтүп дугайында. 18.40 — Уруларга фильм. «Пришлел-диг тоолары». 19.10 — Теле-медээлер. 19.20 — Киножур-нал. 19.30 — «Аян төв». Медээлер. 20.00 — Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.05 — «Тамчыктыг удуар, чаштар». «Бистин кире». 20.20 — Ритмич гимнастика. 20.50 — «Порошок металургизм». Эртен-тайлыг фильм. 21.00 — «Ус». 21.35 — «Бай, яама...». Дөрт сериал уруу-чечен фильм. 23.00-23.25 — Р. Шуманнн ырларын Ар-мия СССР-ин алдарлыг ар-тистер Р. Болган К. Лисен-нар күзөлдөр.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

АПРЕЛЬ 24-ТЕ

«НАЙРАЛ»: «Бунтари в фараон» 9.30, «Развод почта-лиски» 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00 шакталар.

«ПИОНЕР»: «Киносборник» 9.20, «Новые приключения не-уловимых» 10.40, 12.20, 13.50, 15.20, «Поворот на дороге» 17.10, «Самая обаятельная и привлекательная» 19.00, 20.30 шакталар.

«КАА-ХЕМ»: «Судья боксе-ра» 14.00, 16.00, 18.00, 20.00 шакталар.

«ВОСТОК»: «Корабли при-шельцев» 15.00, 17.40, 19.30 шакталар.

«НИСЕЙ»: «6. Пять ми-нут страха» 18.00, 20.00 ша-кталар.

Солун неделяда 6 катан үнөр

Чыгыр № 3281.